

Een land in kaart brengen, net als Napoleon

GIS GEEFT

ENERGIE

Ontwikkelingssamenwerking tussen Ridderkerk en Dogbo (Bénin).

Als totaal verschillende gemeenten gaan samenwerken, ontstaan er boeiende situaties. Gerard Prinse, coördinator geo-informatie van de gemeente Ridderkerk, kan daarover meepraten. De gemeente Dogbo in Bénin vroeg Ridderkerk om hulp bij het opzetten van een lokaal kadaster, en dat hebben ze in Ridderkerk geweten. “Als er één iemand veel van opgestoken heeft, dan ben ik dat zelf.”

De samenwerking is begonnen in 2002 naar aanleiding van contacten tussen vrouwenorganisaties uit beide gemeenten. In 2003 waren de eerste verkiezingen in Bénin en kregen de gemeenten een burgermeester en een gemeenteraad. Gemeenten kregen te horen dat ze hun eigen broek moesten ophouden – inkomsten genereren dus. Gerard Prinse: “Dogbo vroeg om onze steun bij het opzetten van een lokaal kadaster; als ze eigendommen konden registreren, konden ze belasting gaan heffen. Ondersteuning van het lokale bestuur was de opzet van onze samenwerking.”

Foto: Gerard Prinse

WIJZE MANNEN

De eerste 3 jaar werden, samen met de lokale bevolking, alle kadastrale grenzen afgesproken en opgemeten. “Er was nog helemaal niets. Het deed me denken aan Napoleon die in 1832 het startsein gaf om Nederland in kaart te brengen, ook om belasting te heffen. Landmeters gingen op pad om te vragen welke eigendommen van wie waren. Dat veroorzaakte wel eens conflicten; dan werden de tien wijze mannen van het dorp bij elkaar geroepen, die spraken met de betrokkenen en hakten vervolgens de knoop door; palen in de grond, klaar.”

Prinse: “Vanaf 2006 konden we samen met de eigenaren en de gemeente Dogbo de waarde bepalen en de database vullen. In 2008 zijn de eerste aanslagen de deur uit gegaan. Zo krijgt Dogbo de financiën binnen om bijvoorbeeld wegen en riolering aan te leggen.”

Inmiddels hebben zeventien gemeenten in Benin een lokaal kadaster. “We hebben hen geadviseerd over hoe ze een buffer kunnen vormen tegen de machtige lokale softwareleveranciers en ingenieursbureaus die hen helpen bij bijvoorbeeld het inmeten van percelen. Dat kan door een soort gebruikersgroep te vormen, waardoor je meer eisen kunt stellen aan bijvoorbeeld softwarepakketten. Ook laten we soms mensen uit Bénin overvliegen naar Nederland om te laten zien hoe onze kadastrale registraties verlopen, of om bij onze afdeling WOZ te kijken; hoe hef je belasting, hoe houd je alle metingen bij?”

“We hebben gezegd dat ze moeten laten zien wat er met het geld gebeurt, ofwel transparantie naar de burger.”

Foto: Gerard Prinse

“Het registreren van grondeigendom is één van de betere manieren van ontwikkelingssamenwerking.”

VALKUILEN

Ook Ridderkerk zelf steekt veel op van deze ontwikkelingssamenwerking. “Als er één iemand veel van opgestoken heeft, dan ben ik dat zelf. Over grondregistratie, maar ook over samenwerken en cultuur. De cultuurverschillen zijn zó groot dat je het goed moet organiseren om profijt te halen uit zo’n samenwerking. Wij denken vaak te westers; bij ons is het vanzelfsprekend dat je belasting betaalt, maar dáár betaalt 40 procent van de mensen gewoon geen belasting! Het rechtssysteem is nog niet dusdanig dat daar druk op gezet kan worden.”

Een andere valkuil ligt op het gebied van de communicatie. “Al spreek je de taal, dat betekent niet dat je met elkaar kunt communiceren. We hebben gezegd dat ze moeten laten zien wat er met het geld gebeurt, transparantie naar de burger. Het nadeel daarvan is dat burgers zien dat 60 procent niet betaalt, en dat werkt niet stimulerend voor de niet-betalers. Wat op mij persoonlijk de meeste indruk heeft gemaakt, is het verschil in planning; in Nederland is alles is gepland, in Bénin eigenlijk niets. Wij hebben de klok, maar Afrikanen hebben de tijd. Een afspraak om negen uur kan makkelijk elf uur worden, terwijl dat in Nederland uit den boze zou zijn. Tijdafspraken maken kán daar eigenlijk niet, dus je moet niet te veel volplannen.”

Eén ding staat voor Prinse als een paal boven water. “Het registreren van grondeigendom is één van de betere manieren van ontwikkelingssamenwerking.” Niet alleen voor belastingheffing, maar ook voor de eigenaar zitten er voordelen aan. Zij krijgen immers een eigendomsbewijs in handen dat verhandelbaar is.

AUTEUR: Wilfred Hermans

E-MAIL: gemeenten@esri.nl